

JAG HAR MER ÄN en gång i mitt liv vaknat och känt mig som döden. Men ingenting förberedde mig för den tidiga morgon i juni då jag kom till medvetande och kände mig som om jag faktiskt vore fjättrad vid mitt eget lik. Hela min bröstorg verkade ha gröpts ur och sedan återfyllts med långsamt torrkande cement. Jag kunde svagt höra mig själv andas men jag förmådde inte fylla mina lungor med luft. Mitt hjärta slog antingen alldeles för mycket eller alldeles för lite. Minsta rörelse krävde beräkning och planering. Det krävdes stor ansträngning att ta mig till andra änden av hotellrummet i New York och ringa räddningstjänsten. De infann sig snabbt och uppförde sig oerhört artigt och professionellt. Jag hade tid att undra över varför de behövde så många kängor och

hjälmarna och så mycket tung utrustning, men när jag betraktar scenen i efterhand ser jag det som en mycket varsam och bestämd förvisning, som tog mig från de friskas land över den skarpa gränsen till sjukdomens land. Inom några timmar hade läkarna vid denna sorgliga gränsstation, som varit tvungna att göra en hel del akuta insatser för mitt hjärta och mina lungor, visat mig ytterligare ett par vykort från mitt inre och berättat att min nästa omedelbara anhalt måste bli hos en onkolog. En skugga av något slag bredde ut sig över negativerna.

Föregående kväll hade jag lanserat min senaste bok vid ett lyckat evenemang i New Haven. Kvällen efter den förskräckliga morgonen skulle jag vara med på *The Daily Show* med Jon Stewart och sedan framträda vid ett utsålt evenemang på 92nd Street Y på Upper East Side i ett samtal med Salman Rushdie. Min mycket kortlivade kampanj av förnekelse tog sig denna form: jag skulle inte ställa in dessa framträdanden eller svika mina vänner eller gå miste om chansen att sälja en trave böcker. Jag lyckades klara av bägge dessa framträdanden utan att någon märkte att något var på tok, trots att jag kräktes två gånger,

med en enastående kombination av precision, prydighet, våldsamhet och överflöd, precis före båggedera uppträdande. Det är vad medborgare i det sjuka landet gör medan de fortfarande hopplöst håller fast vid sin gamla hemort.

Det nya landet är ganska välkomnande på sitt sätt. Alla ler uppmuntrande och det verkar absolut inte finnas någon rasism. Det råder en anda av allmän jämlikhet, och de som sköter stället har uppenbarligen nått sina positioner genom meriter och hårt arbete. I gengäld är humorn en aning orkeslös och enformig, det verkar nästan inte förekomma något tal om sex, och köket är det värsta hos alla resmål jag någonsin besökt. Landet har sitt eget språk – ett *lingua franca* som lyckas vara både tråkigt och svårt och som innehåller namn som ondansetron för medicin mot illamående – liksom vissa oroande gester som kräver lite tid att vänja sig vid. Till exempel kan en befattningshavare som du träffar för första gången plötsligt trycka in sina fingrar i din hals. Det var så jag upptäckte att min cancer hade spridit sig till mina lymfkörtlar, och att en av dessa förvuxna skönheter – belägen på mitt högra nyckelben – var stor nog att synas och

kännas. Det är inte alls bra när din cancer är »palperbar« utifrån. Speciellt som de i det här skedet inte ens kände till det primära ursprunget. Karcinom arbetar listigt inifrån och ut. Upptäckt och behandling sker ofta mer långsamt och trevande, utifrån och in. Många nålar sattes i området kring mitt nyckelben – »Allt handlar om vävnad« var en färsk slogan på det lokala tungomålet i Tumörstaden – och jag fick höra att resultatet från biopsin kunde ta en vecka.

Att arbeta baklänges utifrån de canceransatta skivepitelceller som dessa första resultat avslöjade, gjorde att det tog lite längre tid än så att upptäcka den obehagliga sanningen. Ordet »metastaserad« var det som först fångade min uppmärksamhet. Främlingen hade koloniserat såväl en del av min lunga som en ganska stor del av min lymfkörtel. Och dess ursprungliga bas för verksamheten var belägen – och hade varit belägen ganska länge – i min matstrupe. Min far hade dött, och mycket hastigt dessutom, av cancer i matstrupen. Han var sjuttionio. Jag är sextioett. I vilken sorts »lopp« livet än må vara hade jag mycket plötsligt blivit en finalist.

Elisabeth Kübler-Ross beryktade stadieteori, där man går från förnekelse till ilska genom förhandling till depression och den slutliga »acceptansens« lycksalighet, har än så länge inte haft någon större tillämpning på mitt sjukdomsfall. På ett sätt, antar jag, har jag varit »i förnekelse« under en längre tid eftersom jag medvetet har bränt mitt ljus i båda ändar och upptäckt att detta ofta skänker ett underbart sken. Men just därför kan jag inte se mig själv slå mig för pannan i chock eller höra mig själv gnälla över att alltihop är så orättvist: jag har retat liemannen till att svepa med lien åt mitt håll och har nu fallit till föga för någonting så förutsägbart och banalt att det tråkar ut till och med mig. Ilska skulle vara irrelevant av samma anledning. Istället tyngs jag av en tärande känsla av slöseri. Jag hade konkreta planer för mitt kommande årtionde och tyckte att jag hade arbetat hårt nog för att förtjäna det. Kommer jag verkligen inte att få leva och se mina barn gifta sig? Att få se World Trade Center resa sig på nytt? Att läsa – för att inte säga att skriva – dödsrunor över åldriga skurkar som Henry

20 Kissinger och Joseph Ratzinger? Men jag tar den här sortens icke-tänkande för vad det är: sentimentalitet och självömkan. Naturligtvis hamnade min bok på bästsäljarlistan samma dag som jag nåddes av de allra bistraste av nyheter, och för den delen var den sista flygresan jag gjorde som frisk (till en bra, stor publik på bokmässan i Chicago) den som gjorde mig till en exklusiv medlem i United Airlines bonussystem med en livstid av fria uppgraderingar att se fram emot. Men ironi är mitt yrke och jag kan faktiskt inte se några ironier här: skulle det vara mindre bittert att få cancer en dag då mina memoarer reades i boklådorna, eller då jag fick nobben i turistklass och lämnades kvar på landningsbanan? På den dumma frågan »Varför just jag?« bryr sig kosmos knappt om att svara: Varför inte?

Förhandlingsfasen, däremot. Kanske finns det ett kryphål här. Den onkologiska förhandlingen går ut på att du, i utbyte mot åtminstone chansen till några fler skapliga år, samtycker till kemoterapi och sedan, om den funkar, till strålbehandling eller till och med kirurgi. Så här ser insatsen ut: du blir kvar ett tag, men i utbyte kommer vi att behöva en del saker från dig. Dessa saker kan

inbegripa dina smaklökar, din koncentrationsförmåga, din matsmältningsförmåga, och håret på ditt huvud. Det här framstår helt klart som en rimlig bytesaffär. Tyvärr inbegriper den även att ställas inför en av de mest tilltalande klyschorna i vårt språk. Ni känner säkert till den. Folk har inte cancer: de sägs kämpa mot cancer. Ingen som vill att du ska bli bättre utelämnar den stridslystna liknelsen: du kan besegra cancer. Den står till och med i minnesrunor över folk som förlorat mot cancer, som om man rimligen kunde säga att de avled efter en lång och modig kamp mot dödligheten. Man hör det inte sägas om personer som under lång tid lider av hjärtsjukdom eller njursvikt.

Själv älskar jag den här bilden av kamp. Ibland önskar jag att jag led för en god sak, eller att jag riskerade mitt liv för andras bästa, istället för att bara vara en svårt utsatt patient. Låt mig emellertid informera dig om att när du sitter i ett rum med en rad andra finalister, och vänliga människor drar fram en enorm genomskinlig påse med gift och ansluter den till din arm, och du antingen läser eller inte läser en bok medan giftsäckens gradvis töms i ditt system, då är bilden

22 av den eldige soldaten eller revolutionären den allra sista du kommer att tänka på. Du känner dig översvämmad av passivitet och vanmakt: en upplösning i maktlöshet, likt en sockerbit i vatten.

Det är någonting i hästvåg, det här kemo-giftet. Det har fått mig att gå ner ungefär sex kilo, men utan att få mig att känna mig lättare. Det har fått bort ett elakartat utslag på mina smalben som ingen läkare någonsin kunde sätta namn på, än mindre bota. (Inget dåligt gift som kunde ta bort de ursinniga röda prickarna utan kamp.) Låt det gärna vara så här grymt och hänsynslöst mot främlingen och dess växande dödskolonier. Men i gengäld har de dödsbringande grejerna och de livsuppehållande grejerna också gjort mig märkligt neutraliserad. Jag förlikade mig fullständigt med att tappa håret, som började trilla av i duschen under de två första veckorna av behandlingen, och som jag sparade i en plastpåse så att det kunde hjälpa till att fylla en flytande damm i Mexikanska golfen. Men jag var inte riktigt

beredd på att mitt rakblad plötsligt skulle halka meningslöst längs mitt ansikte, utan att möta någon stubb. Eller på att min numera släta överläpp skulle börja se ut som om den hade genomgått elektrolys, vilket får mig att lite för mycket se ut som någons ogifta moster. (Brösthåret, som en gång i tiden hyllades på två kontinenter, har ännu inte tynat bort, men så mycket rakades av för olika insnitt på sjukhuset att det nu liknar ett lapptäcke.) Jag känner mig förargligt denaturerad. Om Penélope Cruz vore en av mina sjuksköterskor skulle jag inte ens lägga märke till det. I kriget mot Thanatos, om vi måste kalla det för ett krig, är den omedelbara förlusten av Eros ett ofantligt första offer.

Detta är mina första obearbetade reaktioner på att drabbas. Jag är lugnt besluten att göra motstånd kroppsligen så gott jag kan, om så endast passivt, och att söka den mest avancerade läkarvården. Mitt hjärta och blodtryck och många andra värden är nu starka igen. Det slår mig faktiskt att om jag inte hade haft en så god fysik hade jag kanske levt ett mycket hälsosammare liv fram till nu. Mot mig står den blinda, känslolösa främlingen, påhejad av somliga som länge har

24 velat mig illa. Men mitt fortsatta liv har på sin sida en grupp briljanta och osjälviska läkare plus ett förvånansvärt antal bönegrupper. Om båda dessa hoppas jag skriva nästa gång, om – som min far alltid brukade säga – jag blir förskonad.